

Complexnummer: 522176

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Pellerijcomplex Hollandia

Aantal complexonderdelen

5

Monumentnummers van complexonderdelen

522177, 522178, 522179, 522180, 522181

Woonplaats

Wormer

Gemeente

Wormerland

Provincie

Noord-Holland

Locatie van het hoofdobject

Veerdijk 42 B, 1531 MS te Wormer

Complexomschrijving

Inleiding

PELLERIJCOMPLEX 'Hollandia', oorspronkelijk rijstpellerij later ook haveremoutfabriek, bestaande uit voormalig PAKHUIS/rijstPELLERIJ 'Hollandia' (1877-1913), voormalig PAKHUIS 'Batavia' (1894), voormalig PAKHUIS 'Saigon' (1898), voormalig PAKHUIS 'Bassein' (1898) en voormalig PAKHUIS 'Java' (1907). Het aan de Zaan, ten westen van de Zaanbrug, gesitueerde grootschalige fabriekscomplex werd gebouwd in opdracht van de firma Bloemendaal & Laan. Deze firma was in 1872 opgericht door Frederik Bloemendaal en twee broers uit de Wormerveerse ondernemersfamilie Laan. De pakhuizen 'Batavia', 'Saigon' en 'Bassein' zijn ontworpen door de Amsterdamse architecten J.P.F. van Rossum en W.J. Vuijk. Ook ontwierpen zij de uit 1888 daterende (watertoren) en 1902 daterende uitbreidingen van de pellerij. Het omvangrijke complex is een hoogtepunt in de toepassing van baksteenarchitectuur in de fabrieksbouw in Nederland. Met naburige opslaggebouwen en pellerijen vormt het complex een beeldbepalende fabriekswand langs de Zaan. De Zaanstreek is van oudsher een gebied van handel en nijverheid geweest, waarbij de aanwezigheid van goede waterverbindingen doorslaggevend was. Een belangrijke groei beleefde de rijst- en gortpellerij eind 19de eeuw, hetgeen leidde tot een intensieve bebouwing van de Veerdijk te Wormer met een reeks pellerijen en pakhuizen. In 1961 sloot Bloemendaal & Laan als een van de laatste Zaanse pellerijen de poorten. Vanaf de jaren '80 van de twintigste eeuw zijn de panden gerestaureerd en herbested.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het omvangrijke PELLERIJCOMPLEX 'Hollandia' bestaat uit een reeks van vijf aan de Zaan gelegen onderdelen: vanaf de Zaanbrug achtereenvolgens de pakhuizen 'Batavia', 'Saigon' en 'Bassein', vervolgens pakhuis/pellerij 'Hollandia' I en II dat gedeeltelijk achter 'Bassein' gelegen is, en tenslotte het pakhuis 'Java'. Gezamenlijk vormen de vijf onderdelen een representatieve gevelwand met een totale lengte van circa 135 meter. Alle gebouwen zijn opgetrokken in (bruin)rode baksteen. De pakhuizen 'Batavia' en 'Saigon' hebben een hoogte van twee bouwlagen waarboven een zolderverdieping onder een afgeplat schilddak gedekt met gesmoorde pannen. De overige panden tellen vier tot zes bouwlagen met plat dak.

Waardering

Het voormalige PELLERIJCOMPLEX 'Hollandia', bestaande uit de gelijknamige pellerij/pakhuis en de pakhuizen 'Batavia', 'Saigon', 'Bassein' en 'Java', is van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde als zeldzaam en gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een grootschalige machinale rijstpellerij uit het laatste kwart van de 19de en het eerste kwart van de 20ste eeuw, opgetrokken in een karakteristieke baksteenarchitectuur. Tevens heeft het complex grote situationele en ensemblewaarde vanwege de beeldbepalende ligging aan de Zaan en de historisch-functionele en ruimtelijke samenhang met de naburige industriebebouwing langs de Zaan.

Monumentnummer*: 522177

Status rijksmonument
Inschrijving register* 12 december 2001
Kadaster deel/nr 82617/139

Woonplaats* Wormer
Gemeente* Wormerland
Provincie* Noord-Holland

Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Veerdijk	42 B	B		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	42 D	D		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	42 E	E		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	42 G	G		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	42 F	F		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	42 K	K		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	42 J	J		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	42 N	N		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	42 L	L		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	42 P	P		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	42 R	R		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	42 Q	Q		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	42 S	S		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	42 V	V		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	42 A	A		1531 MS	Wormer		
Pakhuisplein	44 A	A		1531 MZ	Wormer		
Pakhuisplein	44 D	D		1531 MZ	Wormer		
Pakhuisplein	44 C	C		1531 MZ	Wormer		
Pakhuisplein	44 B	B		1531 MZ	Wormer		
Pakhuisplein	42 G	G		1531 MZ	Wormer		
Pakhuisplein	42 J	J		1531 MZ	Wormer		
Pakhuisplein	42 K	K		1531 MZ	Wormer		
Pakhuisplein	42 H	H		1531 MZ	Wormer		
Pakhuisplein	42 I	I		1531 MZ	Wormer		
Pakhuisplein	42 L	L		1531 MZ	Wormer		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Pakhuisplein	42 V	V		1531 MZ	Wormer		
Pakhuisplein	42 P	P		1531 MZ	Wormer		
Pakhuisplein	42 M	M		1531 MZ	Wormer		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wormer	F			6220
Wormer	F			6269
Wormer	F			6270

*Omschrijving***

Inleiding

Gefaseerd tot stand gekomen voormalig PAKHUIS en rijstPELLERIJ genaamd 'Hollandia' (I en II), deel uitmakend van het gelijknamige pellerijcomplex en uitgevoerd in eclectische trant met neo-Romaanse kenmerken. De oorsprong van het gebouw Hollandia I gaat terug tot 1877, toen op deze plaats een pakhuis gebouwd werd. In de volgende decennia is het gebouw meerdere malen vergroot. Zo werd in 1888 aan de achterzijde van Hollandia I een watertoren aangebouwd. De voorgevel aan de Zaan dateert, evenals de noordelijke en westelijke uitbreiding, uit 1902 (de westelijke uitbreiding uit 1902 is in de loop der jaren gesloopt). Voor deze uitbreiding moest een deel van het naastgelegen pakhuis 'Java' wijken. In 1913 vond aan de noord- en oostzijde van Hollandia I, achter het pakhuis 'Bassein' (op de plaats waar een ketelhuis en schoorsteen stonden), een grote uitbreiding plaats: 'Hollandia II'. Naast een nieuw fabrieksgebouw werden in dat jaar ter achterzijde van Hollandia I ook drie nieuwe volumes toegevoegd die (stoom)ketels en machines omvatten. Hollandia I is door middel van een smal tussenlid verbonden met het westelijk gelegen pakhuis 'Java' en geheel tegen het oostelijk gelegen 'Bassein' aangebouwd. De gebouwen Hollandia I en II maken deel uit van het gevarieerde industriële landschap langs de Zaanoevers waarin voedsel-, olie- en houtindustrie domineerden en het vervoer over water een essentiële vestigingsvoorwaarde was.

Omschrijving

PAKHUIS en rijstPELLERIJ 'Hollandia' (I en II): Op een samengestelde plattegrond in rood/grauw bakstenen kruisverband opgetrokken ensemble van pakhuizen, water- en klokkentoren onder met mastiek en kiezels gedekte, platte daken. De bedekking van de dakrand, de blokken in de lisenen en de sluit- en aanzetstenen zijn van zandsteen, de waterlijsten van hardsteen. In de langs de Zaan staande klokkentoren rechtsvoor is voor constructieve delen hardsteen gebruikt. De (getoogde) vensters zijn uitgevoerd in ijzer en voorzien van een meerruits roedenverdeling.

Hollandia I is opgetrokken op nagenoeg rechthoekige plattegrond over vijf bouwlagen, waarbij de twee bovenste hoger zijn dan de drie onderste. De asymmetrische voorgevel (Z) aan de Zaan dateert uit 1902 en telt zeven traveeën, waarbij de drie meest linkse traveeën risaleren en geheel rechts op de uitspringende, zes bouwlagen hoge klokkentoren aansluit. De traveeën worden geleed door lisenen, gekoppeld door segmentbogen. Langs de dakrand loopt een getrapte blokfries met boven de risaliet een verdubbeling van het aantal blokken. Door het verspringen van de geprofileerde hardstenen waterlijsten zijn de spaarvelden van verschillende hoogte. Een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

waterlijst loopt boven de tweede bouwlaag over de hele gevel. De tweede waterlijst bevindt zich alleen boven de derde bouwlaag van de eerste en derde travee, in de risaliet. De derde loopt boven de vierde bouwlaag van de tweede travee in de risaliet, over het gehele teruggelegen deel en over de zijkant van de klokkentoren. De risaliet heeft boven de middelste travee een fronton met onder een segmentboog de naam 'RIJSTPELLERIJ HOLLANDIA' in reliëfletters binnen een gepleisterd vlak. Kleine geblokte hoekpilasters flankeren het fronton. De middelste travee van de risaliet heeft van onder naar boven twee paar deuren, op de derde bouwlaag een venster in plaats van dubbele deuren en op de vierde en vijfde bouwlaag weer (pakhuis)deuren. De eerste en de derde travee hebben op de derde bouwlaag (nieuwe) ramen, op de vierde en vijfde bouwlaag twintigruits ramen. De parterre- en verdiepingsramen van de risaliet hebben een vijftienruits roedenverdeling. Ter hoogte van de vloer van de vijfde bouwlaag de jaartalstenen '1877' en '1902'. De vier teruggelegen traveeën van de voorgevel en de klokkentoren hebben overwegend een vijftienruits roedenverdeling, alleen op de vierde en vijfde bouwlaag twintigruits. Op de vijfde bouwlaag van de klokkentoren een uitkragend balkon met rondbogen, op hardstenen consoles. Het balkon is toegankelijk via deuren in een rondboognis. De andere twee zijden van de toren hebben op de hoogte van het balkon een recht gesloten, respectievelijk een rondboogvenster. De bovenste laag heeft aan de drie zichtbare zijden wijzerplaten.

De linker en rechter zijgevel zijn op dezelfde wijze geled als de vier teruggelegen traveeën aan de voorzijde. De circa 30 meter hoge watertoren, gelegen in de rooilijn van de achtergevel van het uit 1877 daterende Hollandia I (en thans ingeklemd tussen dit deel en een in 1902 toegevoegde machinekamer), heeft in de lange noord- en zuidzijden twee rondboogspaarvelden met in de lisenen uitgemetselde blokken. In de korte zijden bevindt zich steeds één vergelijkbaar spaarveld. Het brede, rechthoekige reservoir is uitkragend uitgemetseld met een rondboogfries onder een band van verticale sleuven. De bekroning wordt gevormd door een gemetselde borstwering met rondboogopeningen. Bovenop de watertoren bevond zich oorspronkelijk een schilddak met lichte overstek.

Het gedeelte uit 1877 heeft kolommen met aangegoten consoles en houten balken, terwijl de kolommen uit 1902 I-liggers dragen. In de klokkentoren bevindt zich een gietijzeren spiltrap.

Hollandia II heeft een rechthoekige plattegrond en is gelegen ten noorden van Hollandia I en Bassein. Hollandia II is een over zes bouwlagen opgetrokken pakhuis met een vijf traveeën brede noordgevel. De meest oostelijke travee is teruggelegen ten opzichte van de overige traveeën in deze gevel. De indeling van de noordgevel van Hollandia II is enigszins vergelijkbaar met de indeling van de zuidgevel (voorgevel) van Hollandia I: een verticale geleiding door lisenen, onderling verbonden door segmentbogen en een verspringende waterlijst. De eerste waterlijst loopt boven de eerste twee bouwlagen, de tweede waterlijst in de tweede en vierde travee boven de derde bouwlaag en in de middelste twee traveeën boven de vierde bouwlaag. De linker teruggelegen travee heeft van boven af twee 28- en twee 20-ruits vensters. De tweede travee heeft boven de (vernieuwde) ingang pakhuisdeuren, die de waterlijsten doorbreken, op de bovenste twee bouwlagen voorzien van twaalfruits bovenlichten. In de overige drie traveeën zijn de ramen op de bovenste twee bouwlagen tweeënveertigruits. Het raam op de vierde bouwlaag van de laatste travee is dertigruits (de ramen op de eerste vier bouwlagen van de derde en vierde travee zijn nieuw). Aan de dakrand bevindt zich een vergelijkbaar uitgemetseld blokfries als bij Hollandia I, maar dit is aan de zuidzijde afgestroken. De vier traveeën brede zuidgevel en de beide zijgevels hebben een vergelijkbare gevelgeleding als de noordgevel. De inwendige constructie bestaat uit gietijzeren kolommen die zich, naar boven toe, per verdieping verjongen

Geheel ten noorden van Hollandia I en II bevinden zich drie in architectonische verschijningsvorm overeenkomende lagere volumes (twee bouwlagen) die net als Hollandia II in 1913 werden opgetrokken. Deze aanbouwen bevatten van oorsprong de machines en (stoom)ketels.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

Uit het laatste kwart van de negentiende eeuw en het begin van de twintigste eeuw (rond 1913) daterend voormalig PAKHUIS en rijstPELLERIJ 'Hollandia' van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde als historisch-functioneel hoofdonderdeel van het gelijknamige pellerijcomplex en als kenmerkend en gaaf bewaard voorbeeld van een grootschalige machinale rijstpellerij. Voorts van grote ensemblewaarde wegens de historisch-functionele en ruimtelijke samenhang met de naburige industriebebouwing langs de Zaan.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen
Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Opslag
Industrie

Functie

Pakhuis
Rijstpellerij

Monumentnummer*: 522178

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	12 december 2001
Kadaster deel/nr	82617/141

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Wormer	Wormerland	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Wormer	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wormer	F			4296

*Omschrijving***

Inleiding

Voormalig PAKHUIS 'Batavia', gebouwd in 1894 in eclectisch-renaissancistische stijl, deel uitmakend van het pellerijcomplex 'Hollandia'. Het met de lange, representatieve gevel naar de Zaan gekeerde fabriekspand maakt deel uit van het gevarieerde industriële landschap langs de Zaanoevers waarin voedsel-, olie- en houtindustrie domineerden en het vervoer over water een essentiële vestigingsvoorwaarde was.

Omschrijving

Vrijstaand, met de brede hoofdgevel naar de Zaan gekeerd pakhuis op een rechthoekige plattegrond van 34 x 30 meter in rood/grauw bakstenen kruisverband opgetrokken, met twee bouwlagen en zolderverdieping onder een afgeknot schilddak, gedekt met gesmoorde oude holle pannen en mastiek met kiezels. Aan de voorzijde drie steekkappen met zadeldaken, waarvoor tuitgevels. In het metselwerk gele verblendstenen sierbanden, afzaten, blokken, sluit- en aanzetstenen en smeedijzeren muurankers met S-voluten. Voorts in de topgevels ruitmotieven in gele verblendsteen. De blokken op de hoeken van de lijsten zijn in zandsteen, die op de hoeken van de afzaat op de begane grond van hardsteen. Langs de dakrand loopt een geprofileerde gootlijst. In de vensters bevindt zich een ijzeren roedenverdeling.

De symmetrische voorgevel, op het zuiden, heeft negen traveeën, waarbij de tweede, vijfde en achtste traveeën risaleren en eindigen in tuitgevels die de daklijst doorbreken. De overige traveeën worden op de verdieping gescheiden door lisenen met daartussen segmentboog spaarvelden. De lisenen eindigen in een uitgemetseld fries met een dubbele muizentand.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Op de tamelijk lage begane grondzone over de hele lengte rondboog spaarvelden onder een cordonlijst met afzaat en dubbele muizentand, doorbroken door de risalieten. De buitenste twee risalieten hebben op de verdieping hoge rondboog spaarvelden, de middelste een recht gesloten spaarveld. In de risalieten op de begane grond (vernieuwde) laaddeuren. In de andere rondboog spaarvelden achttienruits ramen met radiaalroedenverdeling in de bovenlichten. De bijna dubbelhoge verdieping heeft in de spaarvelden veertigruits segmentboog vensters, in de risaliet (vernieuwde) laaddeuren, in de rechter en middenrisaliet met tienruits bovenlicht. Op de zolder in de buitenste risalieten getoogde (vernieuwde) rondboog glasdeuren en in de middelste risaliet twee paar boven elkaar geplaatste rechte, dubbele paneeldeuren. Hieronder de letters 'BATAVIA'.

De linker zijgevel (W), deels aan het zicht ontnomen door pakhuis Saigon, heeft dezelfde geleding als de voorgevel maar met acht traveeën, de tweede en zevende travee risalerend. De lisenen eindigen getrap in het uitgemetselde fries met dubbele muizentand. De rechter zijgevel (O) is in geleding gelijk aan de linker en vrij gelegen, met op de begane grond rondboogvensters en in de middelste travee (vernieuwde) deuren.

De achtergevel (N) heeft eenzelfde geleding als de voorgevel ook met negen traveeën, maar zonder risalieten. Op de begane grond in de tweede en vijfde travee deuren in het spaarveld, in de negende (nieuwe) deuren van grotere afmetingen. Op de verdieping twintigruits ramen (in de achtste travee in XXd naar beneden verlengd).

De inwendige constructie op de begane grond bestaat uit ronde gietijzeren zuilen met opengewerkte, aangegoten schoren boven een zuilring en l-liggers. Hierop liggen de houten vloerbalken. Op de verdieping is de constructie hetzelfde maar zijn de schoren en de liggers in een haakse hoek geplaatst ten opzichte van die op de begane grond. De zuilen op de verdieping zijn hoger en slanker dan die op de begane grond.

Waardering

Uit 1894 daterend voormalig pakhuis 'Batavia' van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde als historisch-functioneel onderdeel van het pellerijcomplex 'Hollandia' en als grotendeels gaaf bewaard gebleven voorbeeld van in een eclectisch-renaïssancistische stijl ontworpen grootschalig opslaggebouw ten behoeve van de machinale rijstpellerij, daterend uit het laatste kwart van de 19de eeuw. Voorts van grote ensemblewaarde wegens de historisch-functionele en ruimtelijke samenhang met de naburige industriebebouwing langs de Zaan.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Opslag

Functie

Pakhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 522179

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	12 december 2001
Kadaster deel/nr	82617/143

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Wormer	Wormerland	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Wormer	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wormer	F			4295

Omschrijving**

Inleiding

Voormalig PAKHUIS 'Saigon' uit 1898, deel uitmakend van het pellerijcomplex 'Hollandia', gebouwd in een door de Neo-Hollandse Renaissance en de Overgangsarchitectuur beïnvloedde eclectische bouwtrant. Het met de lange, representatieve gevel naar de Zaan gekeerde fabriekspand maakt deel uit van het gevarieerde industriële landschap langs de Zaanoevers waarin voedsel-, olie- en houtindustrie domineerden en het vervoer over water een essentiële vestigingsvoorwaarde was. N.B. Voor de middelste drie traveeën heeft een laadhuis gestaan dat inmiddels is afgebroken.

Omschrijving

Grotendeels vrijstaand, op een rechthoekige plattegrond met drie bouwlagen in grauw bakstenen kruisverband opgetrokken pakhuis onder een met gesmoorde holle pannen en mastiek gedekt afgeplat schilddak. De op het zuiden gelegen naar de Zaan gekeerde voorgevel heeft een steekkap met afgeplat zadeldak. Het afgeplatte schilddak heeft een houten lijst rond het platte dak en houten gootlijst. Daaronder in de uitgemetselde dakrand kwartronde profielstenen. De dakrand van het afgeplatte zadeldak heeft een ijzeren crète met een windvaan en hoekornamenten. In de kap, boven de laaddeuren in de tweede en achtste travee, twee oorspronkelijke dakkapellen met vierruits vensters en ingesnoerde spitsjes, bekroond door een ornament. In het metselwerk gele verblendstenen blokken, afzaten, sierbanden, sluit- en aanzetstenen. De hoekblokken in de plint en de onderdorpels van de laad- en losdeuren zijn van hardsteen, de hoekblokken op de verdieping van natuursteen. Rondom loopt een bakstenen plint met afzaat. De vensters zijn van ijzer.

De voorgevel (Z) is verticaal door pilasters geleed in negen traveeën, de middelste drie in een (schijn)risalerend deel met hoger opgetrokken tuitgevel. De lisenen eindigen in een uitgemetseld fries. Op de begane grond een reeks met segmentboogvormige

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

spaarvelden met getoogde achtruits ramen onder segmentbogen. De begane grond wordt beëindigd door een zware cordonlijst met afzaat en bloktandlijst. Op de twee verdiepingen omsluiten de kolossale lisenen rechthoekige spaarvelden met daarin segmentboogvormige spaarvelden. In laatstgenoemde spaarvelden respectievelijk laaddeuren en getoogde achtruits ramen. In de tweede bouwlaag een gele verblendstenen afzaat. In de tweede, vijfde en achtste travee op de begane grond, de eerste en de tweede verdieping (nieuwe) deuren onder segmentbogen. Ook (nieuwe) deuren op de derde verdieping van de middelste travee onder onderverdeeld bovenlicht met aan weerszijden twee kwartronde vensters. Boven het getoogde bovenlicht, in de topgevel, een trapeziumvormig tableau met de naam 'SAIGON'.

De linker zijgevel (W) heeft eenzelfde indeling als de voorgevel, echter zonder vensters en spaarvelden. Deze indeling herhaalt zich aan de rechter zijgevel (O). De achtergevel (N) heeft negen traveeën volgens een vergelijkbare geleding als de voorgevel, maar op de begane grond met rechthoekige spaarvelden en op de verdiepingen géén segmentboogvormige spaarvelden. De getoogde ijzeren ramen zijn twaalfruits en hebben scharnierende ruiten. Op de begane grond hebben de tweede, vijfde en achtste travee (vernieuwde) deuren. (op de verdieping heeft de zevende travee een luik).

De inwendige constructie op de begane grond bestaat uit ronde gietijzeren zuilen met opengewerkte, kwartholle aangegoten consoles boven een zuilring en l-liggers. Hierop rusten de houten vloerbalken. De zuilen verjongen per verdieping en zijn op de bovenste verdieping hoger en minder talrijk.

Waardering

Uit 1898 daterend voormalig pakhuis 'Saigon' van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde als historisch-functioneel onderdeel van het pellerijcomplex 'Hollandia' en als kenmerkend en grotendeels gaaf bewaard voorbeeld van een grootschalig opslaggebouw ten behoeve van de machinale rijstpellerij, daterend uit het einde van de 19de eeuw. Voorts van grote ensemblewaarde wegens de historisch-functionele en ruimtelijke samenhang met de naburige industriebebouwing langs de Zaan.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Opslag

Functie

Pakhuis

Monumentnummer*: 522180

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	12 december 2001
Kadaster deel/nr	82793/61

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Wormer	Wormerland	Noord-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Wormer	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wormer	F			4263

*Omschrijving***

Inleiding

Voormalig PAKHUIS 'Bassein', in 1898 gebouwd in Overgangsarchitectuur met Neo-Romaanse elementen, deel uitmakend van het pellerijcomplex 'Hollandia'. Oorspronkelijk had het pand drie bouwlagen onder een afgeplat zadeldak met steekkap. In 1905 is het pand in dezelfde trant met een verdieping verhoogd en voorzien van een plat dak. In 1909 werd het pand uitgebreid met een rechthoekige aanbouw tegen het oostelijk deel van de achtergevel. De linker zijgevel (W) laat de oude vormen van het pakhuis uit 1898 zien. Het pakhuis maakt deel uit van het gevarieerde industrielandchap langs de Zaanoever en meer specifiek van de reeks (rijst)pellerijen in Wormer. Bassein is tegen 'Hollandia I' aangebouwd en door een tussenlid met 'Saigon' verbonden. Aan de achterzijde is 'Hollandia II' ingeklemd.

Omschrijving

Op een L-vormige plattegrond in rood/grauw bakstenen kruisverband opgetrokken pakhuis van vier bouwlagen onder een met mastiek en kiezels gedekt plat dak. In het metselwerk gele verblendstenen blokken, sluit- en aanzetstenen. De brede naar de Zaan gekeerde voorgevel (Z) bevat zeven vensterassen in spaarvelden. De de als risaliet uitgevoerde middenas steekt boven de dakrand uit met een attiek voorzien van ezelsrug, geflankeerd door twee uitkragende en door consoles ondersteunde, bakstenen pijlers met piramidale afdekplaten. Op de hoeken bevinden zich in reliëf vergelijkbare uitkragende pijlers, maar lager. Tussen de hoekpijlers en die van het attiek een uitgemetseld fries. De buitenste vensterassen worden geflankeerd door lisenen die zich over vier bouwlagen uitstrekken, en bevatten evenals de middenrisaliet laaddeuren op de begane grond. De tussenliggende vensterassen worden bovenaan per twee gekoppeld door brede uitgemetselde segmentbogen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De vensterassen twee, drie, vijf en zes worden behalve door de segmentboog onderling verbonden door een gemetseld fries boven de tweede bouwlaag. De hoeklisenen lopen door tot de daklijst, de andere lisenen tot het uitgemetselde fries. In de middenrisaliet bevinden zich boven elkaar vier paar dubbele, getoogde, (vernieuwde) laaddeuren onder segmentbogen. In de top de naam 'BASSEIN' in reliëf. In de eerste bouwlaag twaalf- en twintigruits vensters, in de tweede bouwlaag twaalfruits, in de derde bouwlaag twaalfruits in de buitenste vensterassen en vijftienruits bij de overige en in de vierde bouwlaag vijftwintigruits in de buitenste vensterassen en twintigruits bij de overige. De linker zijgevel (W) is gedeeltelijk, tot aan de opbouw van 1905, gepleisterd, met blinde vensters en waterlijsten.

De rechter zijgevel (O) kent dezelfde indeling als de linker; alleen loopt het pand verder naar achter door en bevinden zich geen blinde vensters in het pleisterwerk. De achterzijde van de aanbouw telt vier vensterassen met in het midden en op de hoeken lisenen en een uitgemetseld fries. De eerste twee bouwlagen hebben getoogde twintigruits vensters, de derde en vierde dito twaalfruits vensters. De vierde travee heeft op de begane grond (nieuwe) deuren. De uitkragende dakrand heeft uitgemetselde hoekbeëindigingen.

De inwendige constructie bestaat uit ronde gietijzeren zuilen met kapitelen en aangegoten kwartholle consoles en I-liggers. Hierop rusten de houten vloerbalken. De kolommen, per verdieping verjongend, zijn op de bovenste bouwlaag hoger en minder talrijk.

Waardering

Uit 1898 daterend en in 1905 opgehoogd voormalig pakhuis 'Bassein' van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde als historisch-functioneel onderdeel van het pellerijcomplex 'Hollandia' en als kenmerkend en grotendeels gaaf bewaard voorbeeld van een grootschalig opslaggebouw ten behoeve van de machinale rijstpellerij. Voorts van grote ensemblewaarde wegens de historisch-functionele en ruimtelijke samenhang met de naburige industriebebouwing langs de Zaan.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Opslag

Functie

Pakhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 522181

Status rijksmonument
Inschrijving register* 12 december 2001
Kadaster deel/nr 82793/92

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Wormer		Wormerland		Noord-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Veerdijk	43 S	S		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 H	H		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 D	D		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 C	C		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 W	W		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 X	X		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 K	K		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 P	P		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 B	B		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 A	A		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 Y	Y		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 L	L		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 Q	Q		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 F	F		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 M	M		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 G	G		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 R	R		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 Z	Z		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 E	E		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43 N	N		1531 MS	Wormer		
Veerdijk	43			1531 MS	Wormer		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*		Appartement aanduiding		Grondperceel	
Wormer	F					4132	
Wormer	F	5438		A12			

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wormer	F	5438	A22	
Wormer	F	5438	A42	
Wormer	F	5438	A39	
Wormer	F	5438	A26	
Wormer	F	5438	A16	
Wormer	F	5438	A2	
Wormer	F	5438	A19	
Wormer	F	5438	A46	
Wormer	F	5438	A27	
Wormer	F	5438	A32	
Wormer	F	5438	A13	
Wormer	F	5438	A17	
Wormer	F	5438	A38	
Wormer	F	5438	A4	
Wormer	F	5438	A10	
Wormer	F	5438	A28	
Wormer	F	5438	A9	
Wormer	F	5438	A45	
Wormer	F	5438	A44	
Wormer	F	5438	A14	
Wormer	F	5438	A20	
Wormer	F	5438	A21	
Wormer	F	5438	A40	
Wormer	F	5438	A31	
Wormer	F	5438	A6	
Wormer	F	5438	A34	
Wormer	F	5438	A43	
Wormer	F	5438	A8	
Wormer	F	5438	A35	
Wormer	F	5438	A3	
Wormer	F	5438	A5	
Wormer	F	5438	A18	
Wormer	F	5438	A36	
Wormer	F	5438	A25	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Wormer	F	5438	A41	
Wormer	F	5438	A37	
Wormer	F	5438	A33	
Wormer	F	5438	A7	
Wormer	F	5438	A30	
Wormer	F	5438	A24	
Wormer	F	5438	A15	
Wormer	F	5438	A1	
Wormer	F	5438	A11	
Wormer	F	5438	A23	
Wormer	F	5438	A29	

*Omschrijving***

Inleiding

Voormalig PAKHUIS 'Java', gebouwd in 1907 in een mengvorm van Eclectische, Neo-Romaanse trant en Overgangsarchitectuur, deel uitmakend van het pellerijcomplex 'Hollandia'. Het L-vormige gebouw is door een tussenlid verbonden met het naburige pakhuis Hollandia I (dat hiertoe deels is ingekort). Hierachter bevindt zich een doodlopende binnensteeg. Het pakhuis maakt deel uit van het gevarieerde industriële landschap langs de Zaanoevers waarin voedsel-, olie- en houtindustrie domineerden en het vervoer over water een essentiële vestigingsvoorwaarde was.

Omschrijving

Op een L-vormige plattegrond met vijf bouwlagen, in rood/grauw bakstenen kruisverband opgetrokken pakhuis onder een met mastiek en kiezels gedekt plat dak. De verticale geleding bestaat uit lisenen, met daartussen spaarvelden afgesloten door segmentbogen. De horizontale geleding bestaat uit waterlijsten, één omlopend boven de tweede bouwlaag en één alternerend boven de derde en de vierde bouwlaag. Op de hoeken van de lijsten hardstenen blokken. Langs de dakrand een uitgemetseld blokfries. De vensters hebben een ijzeren roedenverdeling.

De asymmetrische voorgevel (Z) heeft zes traveeën, de rechter twee risalerend en door een balustrade bekroond. Op de begane grond en de eerste verdieping getoogde twaalfruits vensters (in de middelste twee traveeën van de parterre naderhand vergroot) en in de tweede travee, zowel van links als rechts, twee paar (vernieuwde) laaddeuren doorlopend over de verdieping.

Op de tweede en derde verdieping getoogde twaalfruits segmentboogvensters (in de tweede en derde travee naderhand verbreed), op de vierde verdieping getoogde zestienruits venster. Boven de zijrisaliet een open rondboog balustrade, op de hoeken blokpijlers, met ezelsruggen. De linker zijgevel (W) heeft tien traveeën geleed als de voorgevel, maar met minder en andere ramen. Van de eerste en de laatste twee traveeën zijn de spaarvelden in de bovenste twee bouwlagen blind. Ook blind zijn de eerste twee traveeën (van links) op de derde bouwlaag. Op de begane grond in de eerste tot en met de vijfde travee van links een groot getoogd dertigruits raam. De

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

vensters op de verdiepingen (oorspronkelijk merendeels twaalfruits) zijn eveneens getoogd maar kleiner. De achtergevel (N) heeft drie traveeën, geleed als de voorgevel, met niet verspringende waterlijsten boven de tweede en de derde bouwlaag. De gevel aan de binnenstraat had in oorsprong een vergelijkbare indeling. In het interieur een gewapend betonconstructie van monolithische vierkante pijlers, afgeschuinde consoles en balken welke de gestorte vloerplaten dragen met nog zichtbaar de afdruk van de bekisting.

Waardering

Het uit 1907 daterende voormalige pakhuis 'Java' is van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde als historisch-functioneel onderdeel van het pellerijcomplex 'Hollandia' en als kenmerkend en grotendeels gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een vroeg twintigste-eeuws bedrijfsgebouw ten dienste van de levensmiddelenindustrie in een voor de bouwtijd en functie karakteristieke vormgeving waarbij neoromaanse elementen met eigentijdse motieven en bouwtechniek gecombineerd zijn. Tevens van groot constructief belang als vroeg voorbeeld van toepassing van een monolithische gewapend betonconstructie. Voorts van industrieel-archeologische waarde als beeldbepalend onderdeel van het industrielandchap langs de Zaan waarin de overgang van wind- naar stoomkracht wordt gemarkeerd door omvangrijke pakhuizen en pellerijen. Tevens van belang voor de ontwikkelingsgeschiedenis van de industrie in Noord-Holland met name de graanverwerkende industrie in de Zaanstreek.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Opslag

Functie

Pakhuis